

ta; i «resoldre un *envitricollat* problema» en *Flor de Card* de Salv. Galmés. En fi *envitricollament* 'traçat laboríntic': «¿Què vos he de dir, --- si recordeu aquelles entrades i sortides de fatxades, aquell *envitricollament* de placetes, i la tenda ---? Iddò, passant per allà, i torcent ara a l'esquerra, ara a la dreta, s'arribava a la plaça que'n deien ---», M. d. S. Oliver (*L'Hostal de la Bolla*, 14.3f.).

L'únic lingüista que n'ha dit alguna cosa, Spitzer, ja donà una pista, que té molt de cert, sobre l'origen del mot, en relacionar-lo amb l'it. *avviticchiato* 'enllaçat' («umschlingen»), oc. mod. *vedibà* «lier la vigne», i cast. *vedija* (*LexikK*, 51). En efecte, la base lexical i semàntica és excellent: acabem de citar *envedillar* 'enrotllar un remès de llana' en el doc. ross. de 1388, així com *lana en vedilla* en diversos docs.; i el cast. *envedijarse*, que ja li equiparava el *D'Amen*. Només és que Spitzer no s'explicava bé el detall fonètic ni la terminació, i per això mirava de sortir-se'n amb un encreuament, amb *intricat* (en teoria semàntica també motivat, cf. supra «*vedilla* de cabells: trica» Busa-N.); però ni així no es justificava la conservació de la -r- intervocàlica llatina, ni la terminació -ollar.

Tot s'explica d'una vegada, si ho fem remuntar al mossàrab: com, de tota manera, és racional, tractant-se d'un mot exclusiu dels ambients pagesívols de Mallorca (i Menorca), car no sembla que pertanyi ni a l'ús mallorquí urbà, vist el caràcter limitat de les fonts mallorquines que el recolliren. *INVITICULATU* havia de donar **enviticolat* en fonètica normal mossàrab; per a la -r- no cal ni tan sols recórrer a l'encreuament amb *intricat* (d'ambient més cultista), car una repercussió de la líquida basta per justificar-la; la -l- pot ser deguda simplement a ultracorrecció catalana del mossarabisme, potser sumant-s'hi la influència del sinònim català *embullat*.

DERIV.: *Envitricollament* (supra), del qual el dicc. Amengual dóna els sinònims *envitricolladura*: «*envitricoll*: embolic, embuy; chisme, enredo», i *envitricollada*. I Spitzer assenyalà un subst. *envitricollat* usat en les *Rondayes* d'AMAlcover 'estretor, destret', 'complicació' («Klemme, Verwicklung»): «se trobaven dins aquell *envitricollat*».

Amb la grafia més correcta *vedilla*, el mot figura a Busa-N.: «*v. de cabells*: cincinnus, cirrus; *v. d. c. de davant*: antiae; *v. embolicada*: trica; *vedillut*: cincinnatus», val. *vedilla* «mata de pelo enredada y ensortijada que cuesta trabajo el peinarla; *vedillós, vedillut*: vedijudo», Escrig 1851; i d'un d'aquest dos (o d'altra font val.) degué treure Tastú «*vedillut*: greñudo, mechas de cabello» (c. 1840, no en Sanelo ni CRos 1762).

CPT.: *Vidarsa* «briònia» (Lab. 1840); a Ponts seria la «*Clematis vitalba*» segons Montanyà (*Top. Méd.*, 154), i en aquesta zona, en efecte, és on he sentit el mot: «amb *bidàrses* feien arnes entretexint-les» (Basella); «la *bidàrsa* fa una flor *esgardimellada*, com la de la bambanera» ('liligabosc', 'a gotims, corimbès'), Aguilar de Bassella; «passeu per *La Vidarsera*. —? —D'algun ribàs que hi havia *bidàrses*», Aguilar, 1956. Sembla cpt. amb *arç*, mata coincident amb la *vidalba*

per l'hàbitat i per les flors blanques; car ja fóra més arriscat partir d'un *vit-d'arns* o *vit d'arnes*.

Vidalba [1371, *Dicc.* de J. Marc]; «lletúgues, *vidalbes* o llúpols, bledes ---», *Lli. d. l. Peste*, del gironí R. Moix (1586), *DAG.*, que també dóna sengles cites, en Verdager, de *vidalva* i *vidalves*, però la seva forma nàdava degué ser amb *y*: «ab aygua a coll, camina, de terra al cel tramès, / tantost punyit d'un cingle per espadades osques, / tantost entre *vidauvas* y lligabosc pres», *Ail.* de 1867 (vi, 65d, estrofa canviada en 1877).

Avui *bidàuba* és molt general a tot el N. del Princ. (molt sentit des de c. 1920) i NO: «*vidàuba*: especie de enredadera», Pol, *Aneu*, 28, i també el trobo a Tavascan i Tor; amb alteracions fon.: *bidàuge* PlaLlobregat, *DAG.*, gc. *bidaguèrre* (Rohlf's, *Le Gc.*, p. 86); i, amb metàtesi, *gidàuba* a Tavascan i Èsterri de Cardós (1934). Masc.: *bidàubi*: mata aplanada a terra, que no floreix, La Morera de Montsant (1936), i: «hi ha molts *vidaubis*» al Barranc del *Bidaubá* (ib. id.), la grandiosa clotada central del Montsant, doncs: *Vidaubar* no pas *Vidobà*, com posen Iglésias i Santasusanna a la Guia de les Munt. de Prades. De *vidalba* amb repercussió *vidalbra*, -*daubra*, i reducció d'aquest a *vidaure*, com en el garrotxenc i vallespirenc *aure* per 'arbre' > *albre*. Lab. 1840 el tradueix 'vincapervinca'. Les figures de *vidaure* eren usades com brodat luxós dels draps mortuoris: «item, vull e man que hun drap d'or que tinch, sia guarnit, ab ses *bidaures*, ab les armes mies e de la dita muller mia» 1458, testament d'Ausiàs Marc (*BSCC* xvi, 129); *bidaures* en context semblant en un doc. val. de Confraries de 1404, i *vidaures* id. en *Funeràlies dels reis d'Aragó*, S. xv (*DAG.*).

DERIV.: *Bidaubéra* Ports (la terra de les parrisses, prop del formidable *Parrissal*) (Boixar, 1961). A la Ribagorçana amb les *bidaymères* juguen fent-ne a manera de pipa, «com si fos un puro» (Tendruí, 1957). Cf. supra *birumbelles* (< *vidonelles* < -*albell*?). *Bidauguere* gc. (supra).

CULTISMES: *Vitàcies*.

CPT.: *Viticola* [1868, *SLitCosta*]; *viticultura* [Lab. 1888]. *Viticultor*. *Vitivicultura*; *vitivicultor*. *Vitifer* [1868, *SLitCosta*]: «LO ROSSELLÓ --- Té a esquerra les cendroses, *vitíferes* Corberes, / que al Pyrineu, com branques, se pujan a empeltar / ---», *Canigó* vi, 37a. De *vitilaina*, que té poca relació amb *VIT*, es parla a *tentellaige* (TENYIR).

¹ Si el fr. *vis* 'carago!' és només *VITEUS* (REW, 9388) o almenys en part l'antic *viz* de *VITIS* nom., no està ben aclarit. En tot cas el cat. *vis* [Lab. 1840] és manlleu del fr. (amb *turnavis* < *tourne-vis*). Quant a l'aranès, però, ara crec que cal fer almenys reserves (o bé mantenir només en part l'afirmació que faig en el *Vocab. Ar.*, 24a-25b) que són francesismes *biç* «tornillo» (part baixa) i *abits* m. (centre i alt). El fem. pot ser autòcton, car a la boca de la vall conserva el sentit etimològic: *bitch* m. «ped de vigne» (a Fos, primer poble francès, *Armanac d. Mount.* 1931, 36); cf. Rohlf's, *Le Gc.*, p. 119. En parlars occitans no gaire allunyats: gc. girondí *bits* «vis; vrille de vigne» (Moureau, *Patois de la Teste*);